

АВТОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЕКСПРЕС-КУРС «ОСНОВИ ТАВРІЙСЬКОГО РОЗПИСУ: ДОШКІЛЛЯ»

Розроблений в межах проєкту
«Миколаїв: місто, яке навчається і
навчає» фахівцями
ГО «ЦНОД «Південь»» у партнерстві з
DVV International Ukraine

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКСПРЕС-КУРСУ

№	Інформація про програму експрес-курсу	Характеристики
1	Назва експрес-курсу	<i>ОСНОВИ ТАВРІЙСЬКОГО РОЗПИСУ: ДОШКІЛЛЯ</i>
2	Автор(и) програми експрес-курсу	<i>Паранюк Л.М., художник, експерт та викладач із таврійського розпису, свіавтор видань про таврійський розпис;</i> <i>Сікаленко Р.О., методист ГО «ЦНОД «Південь»» (проект «Миколаїв: місто, яке навчається і навчає»), експерт із таврійського розпису, автор та свіавтор видань про таврійський розпис, автор та співорганізатор регіональних проєктів із ідентичності Миколаївщини</i>
3	Актуальність та специфіка експрес-курсу	<i>В умовах війни важливим є питання розуміння ідентичності краю, в якому живемо. Особливо гостро воно постає перед освітянами та педагогами, адже суспільство покладає на них низку важливих завдань, в т.ч. і тих, що стосуються формування і розвитку любові та поваги до своїх маленької й великої батьківщин, розуміння особливостей та специфіки місця, в якому народився і живеш, різноманітних історичних та культурних аспектів.</i> <i>Важливим компонентом вирішення даних питань є робота з культурною спадщиною Миколаївщини, особливе місце в якій відведено саме таврійському розпису, який у листопаді 2025 року Наказом Міністерства культури України № 915 від 12.11.2025 року «Про включення до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України» як традицію і практику просторового та ужиткового оздоблення на Миколаївщині було внесено до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України, завдяки чому він отримав свій охоронний номер «116 н.к.с.». Рішення ухвалено на підставі протоколу засідання Експертної ради з питань нематеріальної культурної спадщини при Міністерстві культури України від 28 жовтня 2025 року.</i> <i>Так запропонований експрес-курс допоможе не лише збільшити кількість носіїв розпису та підготувати педагогів до сучасного використання розпису як особливої візитівки регіону в освітньому процесі, а й максимально сприятиме збереженню і популяризації розпису як елементу НКС на різних рівнях, починаючи з дошкілля, закладаючи в дітях зерно любові до рідного краю, його практик, традицій, сенсів та цінностей.</i> <i>Додатково ідея полягає в тому, щоб залучити методистів та вихователів дошкільної освіти до профільного навчання, яке дозволить розкрити творчу індивідуальність педагогів, покращити рівень їх майстерності, створить можливості у подальшому використовувати набутті знання для розробки авторських програм, мистецьких ініціатив та власних робіт.</i> <i>Експрес-курс складається із 5 занять, кожне з яких присвячене декільком темам водночас, що пов'язані між</i>

		собою, а також містить практичну частину. Програма не перенасичена: вона презентує виключно ті основи, що необхідні для якісного навчання дошкільнят, декорування освітніх локацій, власних авторських напрацювань (методологічний та творчий контексти). Формою контролю результатів навчання є виготовлення та презентація власної авторської роботи – шопера, на підсумковому занятті. В перспективі – широка популяризація розпису в сфері дошкільця через розробку програм, курсів, гуртків, факультативів для дошкільнят, участь у персональних виставках та виставках-конкурсах, створення особистого портфоліо, презентації виготовлених робіт на районних (обласних) виставках-конкурсах тощо.
4	Цільові групи та їх потреби	Методисти та вихователі сфери дошкільця, які бажають долучитися до вивчення таврійського розпису і мають потребу (зацікавлені) в оволодінні професійними навиками та знаннями з даного напрямку, для подальшого їх використання у фаховій діяльності. Основні потреби, що прагне задовольнити аудиторія учасників: • оволодіти базовими знаннями про таврійський розпис та методологією його викладання для дорослих з подальшою адаптацією в дошкільних закладах; • навчитися розписувати різні вироби, створювати власні та уміло працювати з необхідними матеріалами, інструментами; • підвищити власний рівень майстерності, активізувати внутрішні ресурси та потенціал; • вміло застосовувати отримані знання на практиці у своїй фаховій діяльності при адаптації до нових викликів життя, зокрема війни, тощо.
5	Ціль навчального експрес-курсу	Створення передумов для вивчення та популяризації таврійського розпису в сфері дошкільця шляхом оволодіння методистами та вихователями ЗДО основами розпису.
6	Задачі навчальної програми експрес-курсу	Навчальний експрес-курс «Основи таврійського розпису: дошкільця» носить практико-орієнтований характер, і спрямований на оволодіння учасниками основними прийомами та техніками аутентичного таврійського розпису. У ході її реалізації викладач ставить перед собою наступні завдання: • Ознайомити та допомогти учасникам навчання засвоїти базові поняття та знання з таврійського розпису, зрозуміти його специфіку, а також дізнатися більше про призначення матеріалів, їх властивості, особливості використання в роботі. • Допомогти зрозуміти алгоритм навчання «таврійці» з подальшою його адаптацією для дошкільнят. • Навчити створювати власні замальовки та композиції в таврійському розписі, а також творчо їх презентувати. • Навчити наносити розпис на різні поверхні. • Розкрити творчий потенціал кожного учасника курсу.

		• Навчити раціонально організовувати робоче місце, знаходити необхідну інформацію з теми в різних джерелах, складати послідовність (алгоритм) виконання технологічних операцій для розпису того чи іншого предмету (матеріалу), обирати матеріали та інструменти для виконання робіт. • Допомогти зрозуміти, як можна конструктивно використовувати набуті знання та вміння на практиці – у власній професійній діяльності в системі дошкілля. Програма експрес-курсу надає можливість здійснювати індивідуальний підхід до кожного, хто навчається, розкривати його особистісні та творчі задатки.
7	Очікувальні результати	12 методистів та вихователів ЗДО набувають практичних знань та навичок з таврійського розпису як елементу НКС, а саме: • розуміють специфіку розпису, його особливості, важливість дотримання стилю, ідеї, правильного підбору кольорової гами тощо; • знають основні відомості про інструменти й матеріали, що використовуються у таврійському розписі, алгоритми роботи на різних поверхнях; • володіють тонкощами роботи з різними фарбами, пензлями й не тільки, а також підбирають інструменти й матеріали для роботи на різних поверхнях відповідно; • самостійно створюють орнаментальні та інші види композицій, орієнтуючись на якість аналогів викладача та інших майстрів із таврійського розпису; • вдосконалюють свій індивідуальний стиль у представленому виді розпису та творчості зокрема; • успішно і активно використовують набуті знання на практиці – у своїй професійній діяльності в системі дошкільної освіти.
8	Тривалість експрес-курсу	25 годин
9.	Тематична складова	Вступ. Історія. Техніка розпису. Обладнання. Основні мазки. 1. Поєднання основних елементів у більш складні. Стилізація. Символіка. 2. Кольорознавство. Кольорова гама розпису. Виконання елементів у кольорі, послідовність. Основи композиції. 3. Технологія розпису стін. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису на стіні. Орнаменти, їх різновиди. 4. Технологія розпису стін. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису на стіні. Орнаменти, їх різновиди. 5. Технологія розпису по тканині. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису по тканині. Робота над сюжетною композицією або ілюстрацією в таврійському розписі. Симетрія. Асиметрія. Статика та динаміка
10.	Кваліфікація викладача для проведення навчання	1. Досвід роботи викладачем (тренером, майстром) з таврійського розпису. 2. Наявність портфоліо

Опис окремих занять

у межах навчального
експрес-курсу «Основи
таврійського розпису:
дошкілля»

Місце проведення: майстерня таврійського розпису ГО «ЦНОД «Південь»» (м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 3).

Час проведення: щосуботи з 10 до 15:00 (5 занять – 25 годин).

Учасники: методисти та вихователі ЗДО.

Ціль: створення передумов для вивчення та популяризації таврійського розпису в сфері дошкілля шляхом оволодіння методистами та вихователями ЗДО основами розпису.

Спрямованість – мотиваційна (орієнтована на активізацію творчих здібностей та зацікавленість), художньо-естетична, навчально-практична.

Задачі:

- Ознайомити та допомогти учасникам навчання засвоїти базові поняття та знання з таврійського розпису, зрозуміти його специфіку, а також дізнатися більше про призначення матеріалів, їх властивості, особливості використання в роботі.
- Навчити створювати власні малюнки та композиції в таврійському розписі, а також творчо їх презентувати.
- Навчити наносити розпис на різні поверхні.
- Розкрити творчий потенціал кожного учасника курсу.
- Навчити раціонально організовувати робоче місце, знаходити необхідну інформацію з теми в різних джерелах, складати послідовність (алгоритм) виконання технологічних операцій для розпису того чи іншого предмету (матеріалу), обирати матеріали та інструменти для виконання робіт.
- Допомогти зрозуміти, як можна конструктивно використовувати набуті знання та вміння на практиці – у власній професійній діяльності в системі дошкілля.
- Попередити можливі ризики, оцінивши специфіку групи щодо засвоєння матеріалу та її активності.
- Формувати глибинний інтерес та любов до вивчення та популяризації таврійського розпису та ін.

Технічне оснащення і матеріали:

Різноманітні види фарб, пензлів та олівців, гумки для стирання, підстругачки, аркуші різного формату та призначення, палітри, ємності для води, серветки, паперові та дерев'яні заготовки, шопери, приклади робіт, ноутбук, проєктор, екран для проєктора, фліп-чарт, папір для фліп-чарта, канцелярське приладдя тощо.

**План реалізації
занять програми
навчального
експрес-курсу**

**«Основи
таврійського
розпису: дошкілля»
(25 годин 00 хвилин)**

**План реалізації занять програми навчального експрес-курсу
«Основи таврійського розпису: дошкілля»
(25 годин 00 хвилин)**

Час	Тема	Методи, навчальні матеріали	Очікувані результати	Уточнення/ рекомендації
ЗАНЯТТЯ 1. Вступ. Історія. Техніка розпису. Обладнання. Основні мазки				
00:00-00:30	Презентація навчального експрес-курсу «Основи таврійського розпису: дошкілля»	Презентація	Учасники знають, що представляє собою програма курсу, її цілі та задачі	
00:30-01:00	Знайомство з групою. Презентація викладача та його творчості	Знайомство, мотивування аудиторії до роботи, презентація викладача та його творчості	Учасника успішно адаптуються в групі серед знайомих та незнайомих людей, заради подальшої комфортної роботи; мають уявлення про творчість викладача	
01:00-01:30	Історія таврійського розпису. Техніка розпису	Презентація. Лекція	Учасники знають історію виникнення та дослідження таврійського розпису; розуміються на техніці	
01:30-02:45	Обладнання. Матеріалознавство: необхідні знання про інструменти та матеріали, що використовуються в розписі. Техніка безпеки	Презентація матеріалів та технічного приладдя	Аудиторія знає, як правильно називається той чи інший матеріал, обладнання, яке призначення вони мають, про особливості вибору для розпису тієї чи іншої роботи тощо. Учасники ознайомлені та використовують у подальшій роботі правила безпечної праці	
02:45-03:00	Кава-брейк			
03:00-03:15	Основні мазки	Пояснення. Презентація	Учасники опановують 5 основних мазків таврійського розпису: «краплинку», «човник», «хвильку», «гачок», «руки берегині».	
03:15-04:45	Основні мазки. Магнітик	Майстер-клас та індивідуальна практична робота над розписом власних магнітиків	Учасники розписують власний дерев'яний магнітик, засвоюють алгоритм та техніку роботи	
04:45-05:00	Підсумки роботи на занятті та обмін враженнями	Презентація робіт учасниками. Підведення підсумків роботи в цілому. Відповіді на питання	Учасники обмінюються враженнями, вчаться презентувати свою індивідуальну роботу, розширюють знання за допомогою додаткових питань та систематизують набуту інформацію	

ЗАНЯТТЯ 2. Поєднання основних елементів у більш складні. Стилзація. Символіка				
00:00-00:15	Повторення правил техніки безпеки. Знайомство з планом роботи на занятті	Обговорення	Учасники згадали правила техніки безпеки та налаштовані на практичну роботу	
00:15-01:00	Тематика і символіка. Стилзація	Лекція. Презентація	Учасники засвоїли знання про тематику і символіку таврійського розпису, стилзацію	
01:00-02:00	Поєднання основних елементів у більш складні («краплинка», «човник», «хвилька», «гачок», «руки берегині») у більш складні (риби, маяки, птахи і т.д.)	Лекція. Презентація	Учасники знають про шляхи і методи поєднання основних елементів у більш складні	
02:00-02:15	Кава-брейк			
02:15-04:45	Опанування більш складних елементів, створених завдяки поєднанню основних. Стрічковий орнамент	Пояснення. Презентація готових моделей. Індивідуальна робота «Листівка» під наглядом викладача	Учасники ознайомлені з готовою моделлю (зразком), алгоритмом її створення та важливими нюансами роботи. Засвоїли алгоритм та техніку комбінування основних елементів у складні: риби, птахи, рослинні мотиви; знають як та самостійно створюють листівку з використанням більш складних елементів та стрічкового орнаменту	
04:45-05:00	Підсумки роботи на занятті та обмін враженнями	Презентація робіт учасниками. Підведення підсумків роботи в цілому. Відповіді на питання	Учасники обмінюються враженнями, вчатьсЯ презентувати свою індивідуальну роботу, розширюють знання за допомогою додаткових питань та систематизують набуту інформацію	
ЗАНЯТТЯ 3. Кольорознавство. Кольорова гама розпису. Виконання елементів у кольорі, послідовність. Основи композиції				
00:00-00:15	Повторення правил техніки безпеки. Знайомство з планом роботи на занятті	Обговорення	Учасники згадали правила техніки безпеки та налаштовані на практичну роботу	
00:15-02:45	Кольорознавство (тон, контраст і т.д.). Кольорова гама розпису	Лекція. Презентація	Учасники мають уявлення про основну кольорову гаму таврійського розпису, специфіку змішування і нанесення кольорів	
02:45-03:00	Кава-брейк			
03:00-03:30	Основи композиції	Лекція. Презентація	Учасники знайомі з основами побудови композиції в таврійському розписі	

03:30-03:45	Симетрична композиція в орнаментиці «Дерево життя», «Вазон»	Лекція. Презентація	Учасники розуміють, що таке симетрична композиція в орнаментиці «Дерево життя», «Вазон», її специфіку	
03:45-04:45	Виконання елементів у кольорі, послідовність. Створення ескізів та розпис святкового плакату	Пояснення. Презентація готових моделей. Індивідуальна робота під наглядом викладача	Учасники знайомі з готовими моделями (зразками), алгоритмом їх створення та важливими нюансами роботи. Засвоїли алгоритм та техніку комбінування основних кольорів у різноманітних роботах, вдосконалюють навички розпису. Створили власний святковий плакат	
04:45-05:00	Підсумки роботи на занятті та обмін враженнями	Презентація робіт учасниками. Підведення підсумків роботи в цілому. Відповіді на питання	Учасники обмінюються враженнями, вчатьсЯ презентувати свою індивідуальну роботу, розширюють знання за допомогою додаткових питань та систематизують набуту інформацію	
ЗАНЯТТЯ 4. Технологія розпису стін. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису на стіні. Орнаменти, їх різновиди				
00:00-00:15	Повторення правил техніки безпеки. Знайомство з планом роботи на занятті	Обговорення	Учасники згадали правила техніки безпеки та налаштовані на практичну роботу	
00:15-01:00	Орнаменти, їх різновиди	Лекція. Презентація	Учасники знайомі з різновидами орнаментів, що популярні в таврійському розписі, розуміють їх призначення	
01:00-02:00	Технологія розпису стін. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису на стіні	Лекція. Презентація. Практичне завдання	Учасники знають основи технології розпису стін, знайомі з матеріалами та інструментами; розвивають навички нанесення таврійського розпису на погрунтовану основу (по типу стіни)	
02:00-02:15	Кава-брейк			
02:15-04:45	Панно. Замкнена орнаментальна композиція в колі або квадраті	Індивідуальна практична робота під наглядом викладача	Учасники удосконалили знання в техніці комбінування основних кольорів, продовжують розвивати навички розпису. У супроводі створили власну замкнену орнаментальну композицію в колі чи квадраті	
04:45-05:00	Підсумки роботи на занятті та обмін враженнями	Презентація робіт учасниками. Підведення підсумків	Учасники обмінюються враженнями, вчатьсЯ презентувати свою індивідуальну роботу, розширюють знання за допомогою додаткових	

		роботи в цілому. Відповіді на питання	питань та систематизують набуту інформацію	
ЗАНЯТТЯ 5. Технологія розпису по тканині. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису по тканині. Робота над сюжетною композицією або ілюстрацією в таврійському розписі. Симетрія. Асиметрія. Статика та динаміка				
00:00-00:15	Повторення правил техніки безпеки. Знайомство з планом роботи на занятті	Обговорення	Учасники згадали правила техніки безпеки та налаштовані на практичну роботу	
00:15-00:45	Технологія розпису по тканині. Матеріали та інструменти. Послідовність виконання розпису по тканині	Лекція. Презентація	Учасники знають про особливості і послідовність розпису по тканині, а також про інструменти та матеріали, що при цьому використовуються	
00:45-01:15	Робота над сюжетною композицією або ілюстрацією в таврійському розписі. Симетрія. Асиметрія. Статика та динаміка	Лекція. Презентація	Учасники знають основи побудови сюжетної композиції та ілюстрації в таврійському розписі; мають чітке уявлення, що таке «симетрія», «асиметрія», «статика» та «динаміка» в розписі	
01:15-02:00	Підсумкова робота. Розпис шопера	Індивідуальна практична робота під наглядом викладача	Учасники створили власну композицію, ескіз у кольорі, перенесли його на тканину і розпочали розпис фарбами	
02:00-02:15	Кава-брейк			
02:15-04:00	Підсумкова робота. Розпис шопера (продовження)	Індивідуальна практична робота під наглядом викладача	Учасники розписали шопер фарбами для тканин згідно своїх ескізів	
04:00-04:30	Досягнення учасників експрес-курсу	Презентація підсумкових робіт – шоперів	Учасники презентують підсумкові роботи, діляться враженнями від проробленої роботи	
04:30-04:45	Привітання. Вручення сертифікатів	Виступи	Учасники отримують сертифікати, що підтверджують участь в навчальному експрес-курсі	
04:45-05:00	Підсумки реалізації навчального експрес-курсу	Підведення підсумків роботи за круглим столом. Планування реалізації набутих знань на практиці учасниками навчального експрес-курсу	Учасники та присутні обмінялися враженнями від реалізації експрес-курсу, розглянули перспективи вивчення таврійського розпису в ЗДО та окреслили плани на майбутнє	